

Ordlista - Fönster

Argon

Argongas är en naturlig gas som finns i luften omkring oss. Argongas används bla till att fylla mellanrummen i isolerrutor, för att förbättra glasets värmeisolerande egenskaper.

Barnsäkerhet

Barnspärrar till fönster och fönsterdörrar finns i olika utföranden, som tillval eller standard. Fråga vad som finns till det fönster du väljer. Så kallade vridfönster (glidhängda) har en inbyggd barnspärr, som träder i funktion automatiskt.

Båge

Se fönsterbåge

Decibel (dB)

Värde som beskriver ljudstyrka. Ett normalt samtal brukar ha en ljudstyrkenivå på mellan 60-70 dB och man brukar räkna med att 130 dB är smärtgränsen för örat.

Energiglas

Ett glas som är belagt med ett osynligt sk lågmissionsskikt av tunn metalloxid, som hindrar inomhusvärmen att läcka ut genom glaset. Se även Lågmissionsskikt.

Fönsterbåge

Fönsterbågen är fönstrets öppningsbara del.

Glas

Glaset har stor betydelse för ett fönsters egenskaper tex värmeisolering, ljudisolering och solskydd, insynsskydd (tex till badrum), personskydd och inbrottsskydd.

Isolerruta

En isolerruta (kallas också isolerglas eller isolerglaspaket) är två eller flera enkelglasrutor som limmas ihop och tillsluts hermetiskt. Mellanrummen mellan glasen innehåller torr luft eller gas. Isolerrutan används i fönsterkonstruktioner för att förbättra värme- och ljudisolerande egenskaper.

Karm

Karmen är fönstrets ytterram, i vilken bågen som glaset sitter i är fäst med beslag och gångjärn.

Karmyttermått

Fönstrets totala ytttermått (inklusive karm) anges som karmyttermått. Oftast kan fönster fås i intervall om 10 mm alternativt i mått som kunden önskar.

Kondens

Kondens är ett naturligt fenomen, som uppstår då fukt frigörs ur luft som kyls mot t ex en kall glasruta. Uppträder som imma på glaset. Invändig kondens: Orsakas t ex av kvarvarande byggfukt eller otillräcklig ventilation intill fönstret. Ett tätt gardinarrangemang eller fönsterbänk monterad direkt mot väggen kan hindra luften att cirkulera och därmed ge upphov till kondensbildning. Utvändig kondens: Ett fysiskt bevis på att fönstret isolerar mycket väl. Kan uppträda tillfälligt (främst under höst och vår då luftfuktigheten är hög) på fönster i oskyddade lägen. Kondensen, som bildas under natten, försvinner under morgontimmarna. Risken för utvändig kondens ökar ju lägre U-värde glaset har. Kondens mellan bågarna i kopplade konstruktioner: Kan bero på dålig ventilation mellan bågarna (för litet avstånd) eller felinställd ventilation (övertryck).

Kopplade fönster

Kopplade fönster och fönsterdörrar har en dubbel båge, som kopplas ihop med någon form av koppelbeslag. När putsning sker tas bågarna isär, och fönsterglasets putsas på alla fyra sidorna. Persiennen kan monteras mellan bågarna. Kopplade bågar med ett 2-glas isolerglas i innerbågen och ett enkelglas i ytterbågen kallas 2+1-konstruktion. Med 2+1 fönster kan mycket god ljuddämpning och värmeisolering uppnås.

Lamellimmat

Lamellimning innebär att två eller flera smala trälameller fogas ihop för att ge ett rakt och formstabil ämne till tex en fönsterkarm. Metoden ger förutom ett bra ämne, också ett flertal produktionsmässiga fördelar tex en minimering av virkesåtgång och träspill.

Ljudreduktion

Ett materials förmåga att dämpa ljudet inomhus från trafik och andra yttre källor. Mäts i Decibel (dB). Ljudreduktion blir en allt viktigare egenskap för byggmaterial som till exempel fönster, när bullret i vår miljö ökar. Speciellt till stora bostads- och kontorsbyggen ställs idag mycket höga ljudreduktionskrav.

Lågemissionsskikt

Kallas även lågenergiskikt, LE-skikt. Det är ett tunt och osynligt skikt av metall, tex silveroxid som läggs på en glasruta för att förbättra glasets värmeisolerande egenskaper. Glas som är belagda med lågemissionsskikt kallas energiglas.

Modulmått

Storlekar på fönster brukar anges i moduler, som bredden x höjden. En modul är 100 mm. Fönstrets totala karmyttermått är lika med modulmått minus ex vis 20 mm. Exempel ett fönster typ 9 x 12 har bredden 880 mm och höjden 1180 mm. Generellt kan fönster fås i intervall om 10 mm alternativt i mått som kunden önskar.

Sidohängda

Fönster med gångjärnen placerade i sidan på bågen. Utåt- eller inåtgående. Finns i alla olika glaskonstruktioner tex 2- och 3- glas isolerruta eller kopplade bågar.

Spröjs

Spröjs i fönster är ursprungligen en metod att fästa flera glasrutor i en fönsterbåge. Metoden härstammar från den tid då man bara kunde tillverka små rutor. Även när det blev möjligt att tillverka större glasrutor, var dessa länge en lyxvara och därför gällde regeln att ju enklare hus, desto mindre glasrutor i fönstren och också fler spröjs. Även om vi idag egentligen inte behöver fästa rutorna med hjälp av kitt och spröjs, har spröjsade fönster kommit att tillhöra vår traditionella byggnadsstil och säljs än idag i stor utsträckning. Även moderna isolerglasfönster går att få med traditionell spröjsning, eller löstagbar dekorspröjs som tas loss vid putsning. En annan variant som erbjuds är mellanglassspröjs, dvs att spröjsen placeras mellan glasen i isolerrutan. På så vis kombineras ett gammaldags utseende med det moderna fönstrets fördelar.

Spanjolett

Stängningsanordning för fönster och fönsterdörrar som låser bågen i karmen.

U-värde

Som ett mått på fönsters värmeisolerande förmåga (och även andra byggmaterial som tex isolering) använder man begreppet värmegenomgångstal, sk U-värde (benämns också ibland K-värde). U-värdet uttrycks i W/m^2K (Watt per kvadratmeter grader Kelvin). Ju lägre U-värde, desto effektivare isolering. För ett nytt fönster bör U-värdet för hela fönsterkonstruktionen anges, inklusive karm och båge – inte bara värdet hos glaset.

Vridbeslag

Vridbeslag har en unik funktion, som gör fönstret horisontellt svängbart utanför husfasaden (sk glidhängning). Ingen del av fönstret går in i rummet. Bägge sidor av fönstret kan därigenom putsas inifrån. Beslaget gör också att fönstret inte kan hänga ned sig eller skeva. Vridbeslaget har en inbyggd automatisk barnspärr/vädringsspärr.

Ytbehandling

I Sverige är av tradition större delen av alla fönster vita. Wisys produkter går dessutom i de flesta fall att beställa i valfri NCS- eller RAL-kulör.

Vit insida och kulört utsida på fönster är också mycket populärt och åstadkoms på bästa och billigaste sätt med aluminumbeklädda fönster. Behovet av underhåll skiljer sig beroende på i vilken miljö fönstrena sitter.

För aluminumbeklädda fönster räcker det oftast med att man torkar av den utvändiga beklädnaden i samband med fönsterputsningen.